

Prof. dr hab. Stanisław Dubisz
Uniwersytet Warszawski – Wydział Polonistyki
- Instytut Polonistyki Stosowanej

Opinia o dysertacji doktorskiej pani mgr Iwony Sołtys pt. *Typy normy w wymowie laureatów konkursu „Mistrz Mowy Polskiej”*

Dysertacja pani mgr Iwony Sołtys podejmuje problematykę częstokroć podejmowaną w polskiej literaturze językoznawczej, ale nie w odniesieniu do takiej grupy respondentów i nie na przykładzie takiej próby materiałowej.

Grupa respondentów obejmuje 29 laureatów konkursu „Mistrz Mowy Polskiej” nagrodzonych w latach 2001-2015. Są to: Stefania Grodzieńska, Gustaw Holoubek, Maciej Stuhr, Hanka Bielicka, Anna Dymna, Jan Englert, Krzysztof Kolberger, Anna, Irena Kwiatkowska, Jerzy Trela, Stanisław Tym, Olgierd Łukaszewicz, Bohdan Tomaszewski, Jeremi Przybora, Tadeusz Szuk, Jolanta Fajkowska, Tadeusz Zwiefka, Grażyna Torbicka, Wojciech Mann, Lucjan Kydryński, Andrzej Turski, Bogusław Kaczyński, Marta Kielczyk, Iwona Schymalla, Szymon Sędrowski, Urszula Guźlecka, Artur Andrus, Beata Tadla, Katarzyna Kolenda-Zaleska. Respondenci są więc najwybitniejszymi „społecznymi speakerami” (aktorami i dziennikarzami) pierwszego 20-lecia XXI w., którym można i należy przypisywać rolę normotwórczą. Podstawa materiałowa obejmuje 100 godzin nagrań tekstów ciągłych (oficjalnych wypowiedzi radiowo-telewizyjnych), z których wypisy transkryptów obejmują 24 ss. kmpis-u i są zamieszczone w *Aneksie*.

Celem dysertacji jest próba charakterystyki współczesnych typów norm na podstawie badań uzusu wymawianiowego respondentów. Praca ma charakter opisowy z uwzględnieniem aspektu normatywnego i logopedycznego w takim zakresie, w jakim wymaga tego materiał badawczy.

W prezentowanym materiale odnaleźć można zarówno przykłady charakterystyczne dla normy wzorcowej, jak i również i te, które charakteryzują niższe rejestry normatywne, są związane z uzusem bądź indywidualnymi zwyczajami wymówieniowymi respondentów i przeniknęły do ich wypowiedzi w sferze publicznej. Pojawiające się błędy i uchybienia są zaopatrzone komentarzem, uwzględniającym – jak

zaznaczono wyżej – aspekt normatywny i logopedyczny. Te ostatnie mają na celu rozwinięcie refleksji językoznawczej o zagadnienia praktyczne. Wszystko to sprawia, że dysertacja autorstwa pani mgr Iwony Sołtys podejmuje tę problematykę w sposób odmienny od ujęć wcześniejszych i jest oryginalnym przedsięwzięciem badawczym.

Dysertacja składa się z ośmiu merytorycznych rozdziałów, których zawartość wynika ze zróżnicowania materiału badawczego: 1. *Podstawy teoretyczne*; 2. *Problematyka wymowy dziennikarskiej i aktorskiej*; 3. *Charakterystyka upodobnień*; 4. *Realizacja dźwięków nosowych*; 5. *Współczesne tendencje akcentualizacyjne...*; 6. *Zróżnicowanie regionalne wymowy*; 7. *Inne tendencje w wymowie*; 8. *Nowe kryterium autorytetu kulturalnego – videoblogi*. Obudowę treściową tych rozdziałów stanowi *Wstęp* i *Podsumowanie*, a uzupełnienia – *Bibliografia* i *Aneks*.

Dysertacja autorstwa pani mgr Iwony Sołtys w sposób właściwy sytuuje się w ciągu prac poświęconych normie fonetycznej współczesnej polszczyzny, pod względem metodologicznym, treściowym i kompozycyjnym spełnia wymagania stawiane pracom doktorskim.

Warszawa, 3 IX 2019 r.

/-/ Prof. dr hab. Stanisław Dubisz

[Prof. zwyczajny w Uniwersytecie
Warszawskim]